

5.6.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
mirva.mattila@minedu.fi

Lausuntopyyntö 24.4.2017, OKM/13/010/2017

Hallituksen esitys laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta – toisen kotimaisen kielen kokeilu

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta, liittyen toisen kotimaisen kielen kokeiluun.

Esityksellä mahdollistettaisiin alueelliset kokeilut kielivalikoiman laajentamiseksi ilman velvoittavaa toisen kansalliskielen opiskelua. Kokeilun tarkoituksena on seurata kokeilun vaikutuksia kielivalintoihin ja tarjontaan kokeiluun osallistuvilla alueilla sekä kokeiluun osallistumisen vaikutuksia oppilaiden perusopetuksen jälkeisiin opintopolkuihin. Mahdollisuutta osallistua kokeiluun tarjotaan enintään 2200 oppilaalle. Kokeilulupa myönnetään opetuksen järjestäjän hakemuksesta. Kokeilussa tulee noudattaa Opetushallituksen vahvistamaa kokeilusuunnitelmaa. Kokeiluun voivat osallistua vain viidennen tai kuudennen luokan oppilaat, jotka eivät ole ennen kokeilun alkamista aloittaneet toisen kotimaisen kielen opintoja. Kokeiluun osallistuvien oppilaiden tulee 1.8.2018 alkavalla viidennellä tai kuudennella vuosiluokalla valita toisen kotimaisen kielen tilalle vieras kieli.

Kokeiluun osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Kielivalinnan opetuksen järjestäjän tarjoamien vaihtoehtojen pohjalta tekevät käytännössä oppilaan huoltajat. Koska oppilaalla on perusopetuslain 28 §:n nojalla oikeus käydä hänelle osoitettua koulua, kunta voi vain perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syyistä vaihtaa opetuksen järjestämispaikkaa. Koulun kielitarjonnan muuttuminen määräaikaiseen kielikokeiluun osallistumisen vuoksi ei ole laissa tarkoitettu peruste sille, että oppilaaksi ottamispäätös voitaisiin oppilaan tahdon vastaisesti muuttaa. Oppilaalle osoitettua koulua ei voida muuttaa sen vuoksi, että oppilas päättää olla osallistumatta kokeiluun. Kokeiluun osallistuvan oppilaan osalta koulun vaihtaminen on mahdollista.

Kielivalikoiman laajentamiseksi toteutettava kokeilu on osa hallituksen osaamisen ja koulutuksen painopistealueen kärkihanketta 1, Uudet op-

pimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin. Sen toteuttamiseen on vaalikaudella varattu yhteensä 121 miljoonaa euroa. Esitysluonnoksen perusteluissa ei ole tarkemmin esitetty, miten kokeilun toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset on tarkoitus rahoittaa. Valtiovarainministeriö katsoo, että lähtökohtaisesti kustannukset tulee kattaa kärkihankerahoituksesta.

Esityksen taloudellisissa vaikutuksissa arvioidaan koulutuksen järjestäjille syntyvän vähäisiä kustannuksia kielivalikoiman laajentamisesta olemassa olevan kielivalikoiman laajuudesta riippuen. Opetuksen järjestäjän kustannukset saattavat nousta, koska kokeiluun osallistuvan opetuksen järjestäjän tulee edelleen useassa tapauksessa tarjota kokeiluun osallistuvissa kouluissa mahdollisuutta myös toisen kotimaisen kielen opiskeluun. Mahdolliset lisäkustannukset riippuvat luonnollisesti nykyisestä koulutustarjonnasta eli kielivalikoiman laajuudesta.

Perusteluista ei selviä, onko nousseita kustannuksia tarkoitus kompensoida järjestäjille etukäteen. Koska kokeilu perustuu vapaaehtoisuuteen ja mahdolliset lisäkustannukset jäänevät pieniksi, erilliselle kompensatiolle tai muulle lisävaltionavustukselle (varsinaisen nykyisen perusrahoituksen lisäksi) ei näyttäisi valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan olevan tarvetta.

Esityksessä todetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriö turvaa riittävät resurssit toisen kotimaisen kielen opetukseen kokeiluun osallistuneille heidän suorittaessaan korkeakouluopintoja. Myöskään tähän liittyvää rahoitustarvetta tai sen toteutustapaa ei ole tarkemmin esitetty. Kokeilun toimeenpanevan opetushallituksen todetaan voivan toteuttaa tehtävän pääosin virkatyönä, mutta seurantatutkimus saattaa edellyttää joiltain osin ulkopuolista tutkimuksellista panostusta.

Yhteenvetona valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen taloudelliset vaikutukset tulisi kuvata ja arvioida euromääräisesti sekä kertoa, miten ne rahoitetaan.

Ehdotus tulee käsitellä kuntalain (410/2015) 13 § mukaisesti kuntatalouden ja – hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
ylivohtaja

Jani Pitkäniemi